

Binnen de vaste commissie voor Infrastructuur en Milieu hebben verschillende fracties de behoefte om vragen en opmerkingen voor te leggen aan de Staatssecretaris van Infrastructuur en Milieu inzake de geannoteerde agenda van de Milieuraad op 11–12 juli 2016 (Kamerstuk, 21 501-08, nr. 638).

De voorzitter van de commissie,
Van Dekken

De adjunct-griffier van de commissie,
Koerselman

I Vragen en opmerkingen vanuit de fracties

Inhoudsopgave

Inleiding	2
<i>Klimaatadaptatie in relatie tot waterbeleid</i>	2
<i>Internationale klimaatonderhandelingen</i>	3
<i>EU klimaat- en energiedoelen</i>	3
<i>NEC-richtlijn</i>	5
<i>Circulaire economie</i>	5
<i>Overig</i>	6

Inleiding

De leden van de VVD-fractie hebben met interesse kennisgenomen van de stukken ten behoeve van het schriftelijk overleg Milieuraad. Zij hebben hierover enkele vragen.

De leden van de PvdA-fractie hebben met belangstelling kennisgenomen van de geannoteerde agenda van de informele ministeriële bijeenkomst voor milieuministers die op 11–12 juli onder Slowaaks voorzitterschap zal plaatsvinden in Bratislava.

De leden van de D66-fractie hebben met interesse kennisgenomen van de geannoteerde agenda van de Informele Milieuraad d.d. 11–12 juli 2016. Ook hebben zij kennisgenomen van de uitkomsten van de Milieuraad d.d. 20 juni jl. De leden van deze fractie hebben hierover nog een aantal vragen.

Geannoteerde agenda Milieuraad d.d. 11–12 juli 2016

Klimaatadaptatie in relatie tot waterbeleid

De leden van de VVD-fractie merken op dat het Nederlands kabinet staat voor een aanpak waarin de verantwoordelijkheid ten aanzien van onder andere waterschaarste en droogteproblematiek wordt neergelegd bij de burger. Wordt er ook rekening gehouden met toenemende wateroverlast, zoals die waar Nederland de afgelopen weken mee werd geconfronteerd? Zo ja, op welke wijze? Zo nee, waarom niet?

Nederland is voorloper op het gebied van watermanagement en wil zijn kennis en expertise overdragen aan Europese partners. In de beleidsnota Internationale waterambitie wordt onder meer gesproken over «het actief uitdragen van visie» en «het bieden van maatwerk en inspiratie». De leden van de VVD-fractie zouden hierop graag een specifiekere toelichting willen en vragen om concreet toe te lichten hoe binnen de EU de Nederlandse expertise wordt geëxporteerd.

De leden van de VVD-fractie constateren dat het onderwerp niet voor iedere lidstaat hoog op de agenda staat. Voor welke lidstaten zijn waterschaarste en droogteproblematiek van minder belang? Is de Staatssecretaris van mening dat alle lidstaten dit even belangrijk moeten vinden? Zo ja, waarom en hoe wil zij dat bereiken?

Er wordt, zo lezen de leden van de VVD-fractie, ook gesproken over normstellende wetgeving op EU-niveau. Waar wordt precies aan gedacht? Graag krijgen deze leden een concrete toelichting.

De leden van de PvdA-fractie zijn tevreden over de inzet van het kabinet met betrekking tot de rol van Nederland bij klimaatadaptatie in relatie tot waterbeleid. Zij achten het van belang dat Nederland zijn positie als voorloper binnen dit beleidsveld goed inzet en staan dan ook achter de ambities van het kabinet om de in Nederland opgebouwde kennis en ervaring op dit gebied ter beschikking te stellen aan Europese partners.

De leden van de PvdA-fractie vragen op welke manier op de conferentie Adaptation Futures 2016 in Rotterdam gebleken is dat Nederland een voorloperrol heeft. Op welke manier zullen kennis en ervaring, onder andere van de Topsector water, ter beschikking worden gesteld?

Internationale klimaatonderhandelingen

De leden van de VVD-fractie vragen waarom tot nu toe slechts 177 landen het Akkoord van Parijs hebben ondertekend. Welke landen hebben dit nog niet ondertekend en waarom niet? Bij lidstaten lijken verschillende wensen te bestaan over het proces van ratificatie. Kan de Staatssecretaris een toelichting geven op deze uiteenlopende wensen? Welke lidstaten hebben afwijkende ideeën over het proces van ratificatie? In hoeverre heeft dit consequenties voor het ratificatieproces? Welke rol is volgens de Staatssecretaris weggelegd voor Nederland?

De leden van de PvdA-fractie zijn tevreden met de vaart die de Europese Unie achter de ratificatie van het Akkoord van Parijs zet. Kan het kabinet aangeven welk proces van ratificatie van het Akkoord van Parijs het voor ogen heeft en wat tijdens de informele Milieuraad de inzet van het kabinet zal zijn om ervoor te zorgen dat alle lidstaten zo snel mogelijk ratificeren? Klopt het dat naast de lidstaten ook de EU apart ratificeert? Wie doet dit namens de EU, het Europees parlement of de Europese Commissie? Welke verschillende wensen lijken er te bestaan over het proces van ratificatie bij de lidstaten? Op welk moment wordt verwacht dat 55% van de landen zal hebben geratificeerd? Hoeveel landen moeten het verdrag nog ondertekenen?

De leden van de D66-fractie vragen naar de ratificatie van het Parijsakkoord. Zij willen weten of er aanwijzingen zijn dat de ratificatie van het akkoord door ondertekenende landen met een substantiële bijdrage aan de CO₂-uitstoot, zoals de VS, China en India, in problemen komt.

EU klimaat- en energiedoelen: financiering en governance

De leden van de VVD-fractie merken op dat lidstaten die gebruik mogen maken van het Modernisatiefonds onder het Emissions Trading System (EU-ETS) zo veel mogelijk vrijheid zoeken bij het beheer en besteden van de middelen. Hiertegenover staan de andere lidstaten die zo veel mogelijk garanties willen dat de middelen gebruikt worden voor het koolstofarmen maken van de economie en betrokken willen zijn bij de besluitvorming over de projecten. Klopt het dat Nederland zich schaart aan de zijde van het laatste kamp? Zo ja, welke voorstellen liggen concreet op tafel om dit te bewerkstelligen en is hier een meerderheid voor?

De leden van de VVD-fractie vragen waarom er aparte fondsen worden opgericht en waarom niet gekozen wordt voor bijvoorbeeld het oormerken van middelen binnen de structuurfondsen of gebruik wordt gemaakt van het European Fund for Strategic Investments (EFSI) (zie ook de schriftelijke vragen van de leden Harbers, Visser, De Boer en Van Veen over het bericht «Nederland traag met investeren via Europa» d.d. 6 juni 2016). Wie heeft het effectieve beheer over de fondsen? Is dat gelegen bij de lidstaten of bij een Europese instelling zoals de EU? Wat is de positie

van het Nederlandse kabinet bij besteding van de fondsen? De leden van de VVD-fractie vragen wat het precieze doel is van het fonds. Kan de Staatssecretaris een aantal voorbeelden geven van projecten waar de middelen aan besteed zouden kunnen worden? Verwacht zij dat er structureel genoeg projecten beschikbaar zullen zijn en dat het dus geen «geld op zoek naar projecten» wordt?

De leden van de VVD-fractie vragen wat wordt bedoeld met de woorden «daarnaast wordt het huidige Innovatiefonds na 2021 uitgebreid naar projecten bij de industrie». Hoe wordt voorkomen dat de middelen in het fonds «dood kapitaal» worden of dat het fonds juist taken gaat overnemen die door middel van publieke fondsen in de nationale lidstaten zelf gedaan zouden moeten worden? Wat is de bedoeling van het fonds Cofinanciering met private middelen? Hoe wordt voorkomen dat er «crowding out»-effecten plaatsvinden?

De leden van de VVD-fractie vragen verder of er ook over de afspraken voortkomend uit COP21 inzake mondiale klimaatfinanciering wordt gesproken. Zo ja, wat wordt er besproken en wat is de Nederlandse inzet? Zo nee, wanneer wordt dit in EU-verband besproken?

De leden van de PvdA-fractie vragen het kabinet om zich, tijdens de bespreking van het EU-ETS, hard te maken voor verbeteringen die het overschot aan emissierechten binnen het EU-ETS tegengaan. Deze leden achten het van groot belang dat er een mechanisme binnen het EU-ETS komt waarbij rechten uit de markt worden genomen, met name bij sluiting van energiecentrales of industriële installaties. Dit kan er namelijk voor zorgen dat overschotten van emissierechten worden vermeden en er geen waterbedeffect zal optreden als bijvoorbeeld Nederland zijn kolencentrales sluit. Het EU-ETS is de hoeksteen van het Europese klimaatbeleid. Zolang dit systeem niet voldoende functioneert, wordt de weg naar minstens 80% CO₂-reductie in 2050 moeilijker en duurder. Daarnaast zijn deze leden van mening dat de middelen uit het Innovatie- en Modernisatiefonds onder het EU-ETS goed moeten worden besteed, zodat we ervoor kunnen zorgen dat de verschillen tussen de Europese lidstaten in de mate waarin hun economieën koolstof produceren zo klein mogelijk worden. Deze leden vragen daarom om erop toe te zien dat de lidstaten die gebruikmaken van het Modernisatiefonds, garanties zullen geven waaruit blijkt dat de middelen uit het dit fonds zo effectief mogelijk worden besteed. Wat is de laatste stand van zaken met betrekking tot de herziening van de ETS-richtlijn? In hoeverre is gevolg gegeven aan de bovengenoemde uitgangspunten? Waar komen de 150 miljoen emissierechten voor het Innovatiefonds vandaan? Op welke plek zullen zij in mindering worden gebracht? Welke lidstaten pleiten voor meer sturing door de Europese Commissie? Welke lidstaten pleiten voor nationale flexibiliteit? Welke bedragen gaan er om in het Innovatiefonds en het Moderniseringsfonds? Welke projecten worden hiermee gefinancierd?

De leden van de PvdA-fractie vragen of de Staatssecretaris een uitgebreide reactie kan geven op het plan van onder andere de Vereniging voor Energie, Milieu en Water (VEMW), getiteld Samen op weg naar minder, dat op 16 juni aangeboden is aan het Ministerie van Economische Zaken. Welke mogelijkheden biedt dit om de klimaatdoelstellingen te bevorderen?

De leden van de D66-fractie vragen de Staatssecretaris op welke manier aanvragen voor het Innovatiefonds zullen worden behandeld, welke voorwaarden er gesteld gaan worden, en voor welke Nederlandse projecten de Staatssecretaris mogelijkheden voor financiering uit het Innovatiefonds ziet.

De leden van de D66-fractie vragen de Staatssecretaris welke lidstaten voorstander zijn van een bodemprijs in het ETS, alsook welke lidstaten serieus overwegen om een bodemprijs in te voeren zonder Europese consensus op dit onderwerp. Zij vragen de Staatssecretaris hoe hoog de reductiefactor voor het ETS moet zijn om de doelstelling van minstens 80% reductie in 2050 te halen. Hoe hoog moet, uitgaande van een reductiefactor van 2,2% tot 2030, de reductiefactor ná 2030 zijn om alsnog de doelstelling van minstens 80% in 2050 te halen? Hoeveel CO₂ wordt in Nederland vanwege elektriciteit en gas uitgestoten? Hoeveel daarvan valt onder het ETS en hoeveel daarvan onder de niet-ETS-sectoren?

De leden van de D66-fractie vragen de Staatssecretaris wanneer er duidelijkheid komt over de nationale reductiedoelstellingen die naast de gezamenlijke Europese doelstelling zal komen te staan, en op welke nationale reductiedoelstelling zij inzet.

NEC-richtlijn

De leden van de D66-fractie zijn verheugd dat er ten aanzien van de vastgelopen onderhandelingen over de NEC-richtlijn ingezet wordt op een nieuwe triloog en uiteindelijke overeenstemming eind deze maand. Zij maken zich echter onverminderd zorgen over het ambitieniveau van de onderhandelingsuitkomst. Zij vragen waar de inschatting van de Staatssecretaris op is gebaseerd dat er (toch) op korte termijn een doorbraak kan worden geforceerd in de onderhandelingen over de NEC-richtlijn. Deze leden vragen of de Staatssecretaris uiteen kan zetten of en, zo ja, hoe het krachtenveld zich heeft ontwikkeld ten aanzien van de openstaande punten in de onderhandelingen. De leden van de D66-fractie vragen welk effect de druk die op het proces wordt gezet, heeft op het ambitieniveau van de onderhandelingsuitkomsten. Kan de Staatssecretaris ingaan op haar verwachtingen hieromtrent? Deze leden betreuren het dat een aantal lidstaten tijdens de Milieuraad wederom heeft aangegeven dat zij voorstander zijn van het buiten de NEC-richtlijn houden van luchtvervuilingsplafonds voor methaan. Zij vragen of de Staatssecretaris desalniettemin bereid is om te bepleiten dat ook luchtvervuilingsplafonds voor methaan en ammoniak onderdeel worden van de nieuwe NEC-richtlijn, voor zover dat nog niet geregeld wordt/zal worden in het klimaatbeleid.

Circulaire economie

De leden van de D66-fractie vragen wat het nog altijd uitblijven van het werkprogramma Ecodesign 2015–2017 nu precies betekent of zal gaan betekenen voor de voortgang van het Actieplan Circulaire Economie.

De leden van de D66-fractie lezen in de conclusies van de Milieuraad dat er is uitgesproken dat de Europese Commissie «zonder verdere vertraging» follow-up moet geven aan de acties die staan opgenomen in het Actieplan ten aanzien van Ecodesign. Deze leden vragen hoe «zonder verdere vertraging» moet worden uitgelegd, aangezien er geen helder tijdspad aan gekoppeld lijkt te zijn. Daarnaast vragen deze leden of de Milieuraad hieraan consequenties zal verbinden en, indien de Commissie onverminderd in gebreke blijft op dit punt. Zo ja, welke? De leden van de D66-fractie lezen in de conclusies van de Milieuraad dat de Europese Commissie is gevraagd of zij in het kader van Ecodesign vóór eind 2018 onderzoek wil afronden naar niet-elektrische productgroepen. Trekken deze leden de juiste conclusie dat hiermee niet wordt opgeroepen tot het daadwerkelijk in de Ecodesign-richtlijn zelf opnemen van niet-elektrische productgroepen, waarmee de scope van de richtlijn zou worden uitgebreid? Zo nee, hoe moeten zij deze oproep dan duiden? Zo ja, is de

Staatssecretaris hier content mee? Wil zij dit in een latere fase wel bepleiten? De leden van de D66-fractie vragen of de Staatssecretaris in de Milieuraad heeft gepleit voor snelle publicatie van het werkprogramma Ecodesign 2015–2017, aangezien dat er nog steeds niet ligt. Zo nee, waarom niet? Wil zij dit in een latere fase wel bepleiten? De leden van de D66-fractie zijn blij te lezen in de conclusies van de Milieuraad dat de Europese Commissie is gevraagd jaarlijks schriftelijk te rapporteren over de voortgang van het Actieplan Circulaire Economie. Denkt de Staatssecretaris dat met deze conclusies de monitoring, follow-up en samenwerking op dit belangrijke dossier afdoende zijn gewaarborgd?

De leden van de D66-fractie lezen in de conclusies van de Milieuraad dat de Europese Commissie is gevraagd om uiterlijk in 2017 te komen met een strategie om plasticsoep te reduceren en daarbij ook te kijken naar een verbod op microplastics in cosmetische producten. Is de Staatssecretaris voorstander van een dergelijk verbod en, zo ja, onder welke voorwaarden? Zo nee, waarom niet?

Overig

De leden van de VVD-fractie vragen naar de berichtgeving omtrent het blokkeren van mesttransporten door de Duitse deelstaat Nedersaksen (zie Boerderij.nl, 20 juni 2016, «Ruzie om mest uit Nederland; Duitse deelstaat weert transporten»). Uit de berichtgeving komt naar voren dat de autoriteiten van Nedersaksen de verwerkte mest als afval aanmerken, terwijl de verwerkte mest valt onder de Europese verordening voor dierlijke producten. Onlangs heeft Nederland in een uitleg van de Europese Commissie gelijk gekregen. De eisen die Nedersaksen stelt aan Nederlandse mest zijn in strijd met de regelgeving. Hoe ziet de Staatssecretaris het handelen van de autoriteiten van Nedersaksen?

De leden van de VVD-fractie merken op dat Nederland in Europa koploper is in het op een hoogwaardige manier verwerken van dierlijke mest. Door constante innovatie zijn Nederlandse bedrijven in staat waardevolle grondstoffen te onttrekken aan mest en om te zetten in nieuwe mestproducten. Dit biedt kansen voor Nederland, maar ook voor de circulaire economie binnen de EU. De leden van de VVD-fractie maken zich zorgen over de positie van de Nederlandse ondernemer wanneer de mesttransporten blijvend worden geblokkeerd. Er liggen veel exportkansen voor Nederland. Daarnaast vormt de blokkade een beperking voor de werking van de interne markt. Heeft de Staatssecretaris al contact gehad met de autoriteiten van Nedersaksen? Zo ja, wat is de reactie geweest? Zo nee, is zij bereid om in contact te treden met autoriteiten van Nedersaksen om dit probleem op te lossen? Is zij bereid dit op korte termijn te doen? Kan zij de Kamer informeren over de uitkomsten van dit contact?